

OBSAH

Hlava první

LÉTA 1740–1815 — 11

I. DUCHOVNÍ REVOLUCE 18. STOLETÍ — 12

I/1 *Osvícenství* — 12

I/2 *Osvícenský absolutismus* — 13

I/3 *Josefinismus* — 15

II. HABSBUŘSKÁ MONARCHIE VE VÍRU VÁLEK — 17

II/1 *Válka o dědictví rakouské* — 17

II/2 *Sedmiletá válka* — 22

II/3 *Období od sedmileté války do počátků
koaličních válek proti Francii* — 23

II/4 *Od prvního koaličního tažení proti Francii
k vyhlášení rakouského císařství* — 26

II/5 *Od zřízení Rakouského císařství do vídeňského kongresu* — 28

III. SOCIÁLNÍ A EKONOMICKÁ POLITIKA

OSVÍCENSKÉHO ABSOLUTISMU — 32

III/1 *Počátky osvícenských reforem* — 32

III/2 *Poddanská otázka* — 34

III/3 *Agrární reformy a jejich ohlas* — 36

III/4 *Řemeslná a manufakturní výroba* — 38

III/5 *Obchod vnitrostátní i zahraniční* — 41

IV. MEZI ABSOLUTISMEM OSVÍCENSKÝM A POLICEJNÍM — 44

IV/1 *Výtvarné umění* — 44

IV/2 *Hudba a drama* — 46

IV/3 *Literární tvorba a publicistika* — 48

IV/4 *Reforma školství* — 50

IV/5 *Organizace vědeckého života* — 52

IV/6 *Svobodní zednáři a úroveň sociálního myšlení v českých zemích* — 54

IV/7 *Od zemského patriotismu k modernímu
českému národnímu povědomí* — 59

Hlava druhá

LÉTA 1815–1867 — 65

I. OBECNÉ SOUVISLOSTI ČESKÉHO NÁRODNÍHO OBROZENÍ — 66

I/1 *Počátky utváření novodobého českého národa* — 66

I/2 *Kultura romantismu a biedermeieru* — 68

I/3 *Politické trendy v Evropě první poloviny 19. století* — 71

II. RAKOUSKÉ CÍSAŘSTVÍ A ČESKÉ ZEMĚ V DOBĚ PŘEDBŘEZNOVÉ — 7

II/1 *Počátky systému Svaté aliance* — 73

II/2 *Krize systému Svaté aliance* — 75

II/3 *Rakouské císařství a české země* — 78

II/4 *Františkovsko-metternichovský absolutismus* — 80

II/5 *Počátky průmyslové revoluce* — 83

II/6 *Zemský patriotismus v době předbřeznové* — 88

II/7 *Jazykové vlastenectví a slavjanofilství v době předbřeznové* — 90

II/8 *Politický život v českých zemích v době předbřeznové* — 92

III. EVROPA A ČESKÉ ZEMĚ V DOBĚ „JARA NÁRODŮ“ — 95

III/1 *Revoluce roku 1848/1949* — 95

III/2 *Revoluce roku 1848/1949 v Rakousku* — 98

III/3 *Počátky revoluce v českých zemích* — 102

III/4 *Od svatodušních bouří 1848 k májovému spiknutí 1849* — 106

IV. VZESTUP A PÁD BACHOVSKÉHO ABSOLUTISMU — 109

IV/1 *Rakousko v evropské politice 1848–1859* — 109

IV/2 *Bachovský systém* — 111

IV/3 *Obnovení ústavnosti a země Koruny české* — 115

IV/4 *Vyvrcholení rakousko-pruského antagonismu* — 117

Hlava třetí

LÉTA 1867–1918 — 121

I. RAKOUSKO-UHERSKÉ VYROVNÁNÍ — 122

I/1 *Státoprávní uspořádání po roce 1866* — 122

I/2 *Prosincová ústava roku 1867* — 123

II. NOVÉ MYŠLENKOVÉ PROUDY A JEJICH NOSITELÉ — 125

II/1 *Liberalismus* — 125

II/2 *Socialismus a marxismus* — 126

II/3 *Politický katolicismus a konec „krásné epochy“* — 129

II/4 *Tomáš Garrigue Masaryk* — 131

III. ČESKÁ POLITIKA — 133

III/1 *Od vyrovnání s Uhry k nezdařenému vyrovnání s Čechy* — 133

III/2 *Pasivní politika* — 136

III/3 *Aktivní politika* — 138

III/4 *Sociální demokracie* — 142

III/5 *Další politické strany* — 145

IV. CESTA K TRŽNÍMU HOSPODÁŘSTVÍ — 148

IV/1 *Průmyslová revoluce a její důsledky* — 148

IV/2 *Podnikání a česká společnost* — 150

IV/3 *Změny v charakteru výroby* — 151

V. ČESKÉ ZEMĚ PŘED PRVNÍ SVĚTOVOU VÁLKOU –
KULTURNÍ A NÁRODNOSTNÍ VÝVOJ — 155

V/1 *Češi, Němci a rakouský stát* — 155

V/2 *Česká kultura, školství a věda* — 158

V/3 *Vydavatelská činnost, literatura a novinářství* — 159

V/4 *Kulturní činnost spolků, divadlo, výtvarné umění a hudba* — 162

V/5 *Kultura a politika* — 164

VI. PRVNÍ SVĚTOVÁ VÁLKA — 167

VI/1 *Evropa v ohni* — 167

VI/2 *Konec války v nedohlednu* — 170

VI/3 *K hořkému konci* — 173

VI/4 *České země ve stínu konfliktu* — 175

VI/5 *Proměny vztahu českého obyvatelstva k vládnoucí dynastii* — 177

VI/6 *Formování českého odboje* — 181

VI/7 *Na cestě k vyhlášení samostatného Československa* — 184

Hlava čtvrtá

LÉTA 1918–1938 — 189

I. ZNAMENÍ ZRODU I ZMARU — 190

I/1 *Ideové základy československého státu* — 190

I/2 *Idea samostatného československého státu* — 192

I/3 *Totalitarismus 20. století* — 193

II. STÁT ČECHŮ A SLOVÁKŮ — 199

II/1 *Vyhlášení republiky* — 199

II/2 *Martinská deklarace* — 202

II/3 *Mírová konference v Paříži* — 205

II/4 *Revoluční národní shromáždění československé* — 206

II/5 *Připojení Slovenska* — 207

II/6 *Německé snahy o odtržení* — 208

II/7 *Připojení Podkarpatské Rusi* — 210

II/8 *Spor o Těšínsko* — 211

II/9 *Československé legie* — 212

II/10 *Hospodářské a sociální důsledky války* — 213

II/11 *Politika prvních vlád* — 215

II/12 *Přijetí ústavy* — 218

II/13 *Národnostní struktura* — 218

II/14 *Politická struktura* — 221

II/15 *Rozkol v sociální demokracii* — 227

II/16 *Zahraniční orientace* — 229

II/17 *Švehlovy vládní kabinet* — 230

II/18 *Rozpad občanské koalice* — 232

II/19 *Hospodářská konjunktura 1924–1929*

a světová hospodářská krize — 233

II/20 *Protikrizová opatření a politické důsledky krize* — 235

II/21 *Československo a Evropa 1925–1935* — 237

II/22 *Boj československé demokracie o přežití* — 239

II/23 *Republika ve smrtelném nebezpečí* — 241

II/24 *Mnichovský diktát* — 243

III. KULTURNÍ OVZDUŠÍ PRVNÍ REPUBLIKY — 246

III/1 *Kultura první republiky* — 246

III/2 *Česká literární tvorba* — 250

III/3 *Ostatní obory umělecké tvorby* — 252

III/4 *Tělovýchova a sport* — 256

Hlava pátá

LÉTA 1939–1945 — 259

I. RYSY OKUPAČNÍHO REŽIMU — 260

II. VÁLKA, OKUPACE, ODBOJ — 264

II/1 *Konec samostatného československého státu* — 264

II/2 *Zřízení Protektorátu Čechy a Morava
a počátky domácího odboje* — 267

II/3 *Boj za obnovu Československa v zahraničí* — 271

II/4 *Domácí odboj v první fázi války a nacistická perzekuce* — 278

II/5 *Situace na Slovensku v prvním období války* — 283

II/6 *Vznik nových koncepcí vnitřní a zahraniční politiky* — 285

II/7 *Domácí a zahraniční odboj v závěrečném období války* — 290

II/8 *Osvobození Československa* — 293

III. VE STÍNU VÁLKY A OKUPACE — 299

III/1 *Život v „šedé zóně“* — 299

III/2 *Politické poslání kultury v letech okupace* — 306

III/3 *Divadlo a film výrazem nálad české společnosti* — 310

III/4 *Působení hudby a výtvarného umění* — 313

III/5 *Kultura a věda v odboji* — 314

Hlava šestá

LÉTA 1945–1989 — 321

I. NÁSTUP STALINISMU V ČESKOSLOVENSKU — 322

I/1 *Československo v letech 1945–1948* — 322

I/2 *Státní převrat v únoru 1948* — 330

- I/3 *Upevňování nabyté moci* — 335
I/4 „*Zostřování třídního boje*“ — 338
I/5 *Budování socialismu* — 344
I/6 *Hledání nepřítele ve vlastních řadách* — 346
I/7 *První krize komunistického režimu v Československu* — 348
I/8 *Snahy o překonání krize* — 351
I/9 *Opětná stabilizace režimu* — 354
I/10 *Kultura v padesátých letech* — 356
I/11 *Socialistické Československo* — 360

II. POKUS O REFORMU SOCIALISMU — 363

- II/1 *Neúspěch III. pětiletky 1961–1965* — 363
II/2 *Dopad XXII. sjezdu KSSS v Československu* — 365
II/3 *XII. sjezd KSČ* — 367
II/4 *Uvolňování* — 368
II/5 *Kultura v šedesátých letech* — 370
II/6 *Neúspěšný pokus o zvrát* — 372
II/7 *Pražské jaro* — 378

III. NORMALIZACE — 389

- III/1 *Nástup normalizace* — 389
III/2 *Charta 77* — 392
III/3 *Ohlas perestrojky v Československu* — 395
III/4 *Kultura období normalizace* — 399

Hlava sedmá

LÉTA 1989–1992 — 403

I. ZHROUCENÍ KOMUNISTICKÉ MOCI — 404

II. PRVNÍ LÉTA DEMOKRACIE — 408

ZDROJE VYOBRAZENÍ — 413

REJSTRÍK OSOB A MÍST — 418